

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kérésre visszaválaszol
 vagy megválaszolja nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, decz. 31.

Mult és jövő.

Ritkán részesül az ember olyan mély és nemes gyönyörben, a milyet érez, mikor Arany Toldy-ját, a férfias erő ez örök szép dicsőenékét olvassa.

Fornni kezd a vér, feszülni az izom az emberben, a mint követi a hős történetét és szinte érzi a felségesnek jelenlétét, mikor cseh óriás, magyar vitéz szana-szét hányva hever a földön s felettük sértetlenül látja aludni a győzhetetlen erőt.

Jó csontu, kemény öklü diák voltam, mikor először olvastam a Toldyt, akkor leghőbb ábrándom volt, hogy én is ilyen lehetnék valaha.

Régen volt.

A gyönyör ma is elfog a remek mű olvasásánál, de a hőst nem tudom követni bizonyos részvét nélkül. Ugy érzem, hogy inkább maradt volna jó fiú otthon, mint hős, anyjától távol, hiszen erejét nem valami nagy eszme irányította, inkább rombolt, mint alkotott s élte végén nem maradt egyéb neki, mint pár könyvcsepp elhibázott élete felett.

Anyjának pedig, ki feldélgette, minden nagy hír mellett sem sok öröme, sőt több fájdalomta telt benne.

Az elmúlt század a századok Toldy Miklósa volt. Csodás anyagi erejű, nagy hírű, de faragatlan kamasz.

Szellem kevés volt e nagy erejű században, de anyagi alkotásuk ereje bámulatos. Minden nagy erejét pedig úgy használta, hogy az eszmék és törekvések örök

forrásának, a vallásnak, melynek szárnyai alól jött ki a XIX-ik század, több keserűsége volt a nagyhirű alkotásokban, mint öröme s maga a század sem volt boldog, csodás anyagi sikerei daczára sem.

Kezdődött e század kémiai téren a levegő felfedezésével és végződik a levegő csepfolyóvá tételével s e tudományos remekek között miázmával lett megtörtözve a légkör.

Fizikai téren az árnyképeknek kémiai ilag preperált lemezre fixirozásával kezdődött a század s végződik a Röntgen sugarakkal, de mit ér ez, ha az X sugarakkal is párbaj golyókat és háboruk lövedékét keresik embertársaik testében.

Közlekedés tekintetében a levélbélyegek behozatalával kezdődött s villamos vasutakkal végződik a század, de váltókat hord a posta és éhes embereket szállít a vasut.

Hangtanban a rezgés számok megállapításával kezdődik és a drót nélküli telefontól végződik e század, de gyilkosságokról és panamákról csilingel a telefon a szerkesztőségekben.

Herchel-lel kezdődik a csillagászat e században és a spiritiszta Flammarion-nal végződik.

Szabaddá lett a föld és elvesztettük lábunk alól a talajt; egyenlőséggel kezdtük és hallatlan gyűlölet dúl a nemzetek között; testvériségről ábrándoztunk és hun leveleket hoz a posta; eszmékkel kezdtük és paralizissal végezzük e századot.

Bölcséleti téren a Darwinizmus adta a nyitányt, mely szerint majomból fejlődött az ember s mire lejárt e bolond theoria, akkorra majommá sülyedt az

ember, ki utánoz, jelszavakat makog, de nem alkot, és gondolkozni lusta.

A fény ragyogóvá lett, a nyomor ordítóvá s a gyermek ma több betegség nevét tanulja meg, mint a mennyit régen egy képzett orvos ismert.

Mi e század hagyományja, melyet nagyok szeretnek nevezni?

Egy jól felszerelt fizikai raktár, és egy jól megbővített klinika.

Szépek e nagy találmányok, igen szépek, de mit ér, ha nem tették boldogabbá az embert.

Eszmét kérünk az anyagba, ezt hozza meg az új század. Hogy a fénynek melege is legyen, a gyorsaságnak célja és az erőnek nemes tere, melyen alkosson.

Ne legyen olyan nagy hős a XX-ik század, az új Toldy Miklós, de szeresse jobban az anyját, hogy a gazdagság mellé a boldogság is eljöhessen az eddig nem kért — anyai áldás által.

Hit szálljon a tudásba, hogy ne emésszen fel, de éltesen bennünket.

P-y.

Fejérváry utóda.

Néhány nappal ezelőtt már megirtuk, hogy báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter magas kora miatt még akkor sem fog többé vizsgatérni hivatalába, ha a mostani súlyos betegségéből fel is gyógyul, s hogy — hír szerint — az utóda Jekelfalussy altábornagy lesz, a ki a közös hadügyminiszteriumhoz van beosztva szolgálattételre. Ma azonban jól beavatott forrásból azt az értesülést nyertük, hogy Fejérváry utóda nem Jekelfalussy lesz, hanem Bolla Kálmán altábornagy, József főherczeg adlátusa. Bolla

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Apai örömök.

Irtá: Mark Twain.

— Édes lelkem, — szoltam a feleségemhez, a kis Klárára mutatva, ki egy darabka fenyőfán rágicsált, ne hadd a gyereket ezen a fán rágódni.

— De édes fiam, mit árthat az? — szolt a nőm, azonban egyuttal a fa után nyúlt. Mert a nők a leghelyesebb tanácsot se bírják ellenmondás nélkül megfogadni, legalább a férjes nők nem.

— Kedvesem, köztudomásu dolog, hogy az összes faneműek között a fenyőfa a legkevésbé tápláló, amivel a gyermeket etetni lehetne.

Nőm azonnal visszavonta kinyújtott kezét és duzzogott.

— Tudod, hogy ez nem igaz. Az orvosok egyhanguan azt állítják, hogy a fenyőfa terpenintje igen jót tesz vesebajok és hátgerinczbajok ellen.

— Ah, bocsáss meg, tévedtem. Nem tudtam, hogy kicsikénk veséi és hátgerincze meg vannak támadva és hogy az orvos tanácsolta.

— Ki mondja, hogy a gyermekünk veséje és hátgerincze meg van támadva?

— Te czéloztál arra, lelkem.

— Mi nem jut az eszedbe? Soha egy szóval se mondtam!

— De szívem, még két percze sincs, hogy azt mondtad.

— Hát ha mondtam, mondtam! Nem árt a gyereknek, ha egy kis fenyőfát rág, ha épp kedve van hozzá, tudod te azt nagyon jól. En akarom, hogy rágja, punctum.

— Minden további szó fölösleges. Meghajlok érvelésem hatalma előtt és rögtön rendelek néhány öl fenyőfát a legjobb fajtából. Nem akarom, hogy gyermekeim szükségét szenvedjenek, a mig csak...

— Kérlek, menj az irodába és hagyj békében. A legártatlanabb megjegyzést se teheti az ember, hogy te azt fel ne hányád és óra hosszágig ne kommentálnád, mig azt se tudod már, mit beszélsz. Különben azt sohase tudod.

— Legyen ugy. De utolsó megjegyzésedből a logika teljesen hiányzik, mert...

Be se fejezhettem a mondókámat, mert feleségem mint a szélvész kirohant az ajtón és magával vitte a gyereket.

Délben holthaltvány, dult arczczal sietett elém.

— Oh Mortimer! Egy új diphteritis eset. A kis Corda Gyurika!

— Van még remény?

— Nincs. Istenem mi lesz ebből?

Rövid idő mulva a dada behozta Kláránkát, hogy jó éjt kívánjon nekünk és hogy az anyja elmondja vele a szokott esti imáját. Midőn odajutott »Lefekszem kis ágyacskámba«, egyet köbögött. Nőm visszahanyatlott székébe, mintha a guta ütötte volna meg. De a következő pillanatban már összeszedte magát. Megparancsolta, hogy a gyermek ágyát hozzák be a mi hálószobánkba és maga látott utána, hogy a rendeletet rögtön végrehajtsák. A dolog rögtön meg volt. A nőm öltöző szobájában megvetették a dada ágyát. De ekkor eszébe jutott, hogy a másik gyerek messze van tőlünk és ha

Ruhának való barchetek és flanelek, bélés druk, posztó és hársz kendők, kötött és szövött druk, férfi-, női- és gyermek alsó ingek, nadrágok; bélelt bőr- és kötött keztük, Jäger- és gyapju harisnyák, plüsch és gyapju takarók és pokrőczokat legnagyobb választékban és meglepő olcsó árban ajánl
 Telefon sz. 76.

Fábry Testvérek

carlsbadi cipő-, kalap- és divat-áruháza
 Nagyvárad, Fő-utca (Rimandóczy ház).

udvari körökben nagyon kedvelt katona, de tisztársai körében meglehetősen népszerűtlen s a tisztek előtt sem mint bajtárs, sem mint felelős nem valami rokonszenves, mert mint a tábornoki kar egyik legszigorúbb tagja ismeretes. Legutóbb Miklós Dániel ezredes hadbíró-szenzációs öngyilkossága alkalmából említették a nevét. Tagadhatatlan, hogy a honvédség körül szerzett már magának érdemeket, főleg abban az állásban, melyet József főherceg oldalán elfoglalt, valamint az is, hogy a legképzettebb katonáink közül való.

A köztisztviselők és a választások.

Flósz Sándor igazságügyminiszter a következő körrendeletet adta ki tekintettel a közeledő képviselőválasztásokra:

„A közeledő országgyűlési képviselőválasztások alkalmából indítva érzem magamat a bírakat, kir. ügyészeket és bírósági hivatalnokokat egyik hivatali elődömnök 1884. évi május hó 22-én 1481. I. M. E. szám alatt kibocsátott ama körrendeletére emlékeztetni, mely szerint politikai jogaik gyakorlatában szabadon követhetik szavazatukkal meggyőződésüket, de másrésztől összeférhetetlen volna bírói és hivatalos állásukkal s törvénybe, jelesen az 1869. évi IV. törvény-czikk 11 §-ába, illetőleg most már az 1891. évi XVII. t.-cz. 39-ik §-ába is ütköznek, ha akár politikai véleményük, akár képviselőjelöltség mellett korteskedést üznének vagy ily czélból nyilvános helyeken és gyülekezetekben felszólálnának.

Súlyos felelősségnek tenni ki magát még különösen az a bíró, kir. ügyész és bírósági hivatalnok is, aki hivatalos állását felhasználva, pártfele vagy az ő pártjára térőnek részére hivatalos állásától függő bármily előnyt helyezne kilátásba, vagy az ellenpártiak állásától függő hátránnyal fenyegetné. Egyébiránt remélem, hogy nem is fog e tekintetben eset előfordulni arra, hogy megtorló intézkedéshez nyulni kénytelen leszek.

A rendelet nagyon szép, lássuk, hogy lesz-e fogantatja. Hiszen a papír olyan türelmes, de olyan türelmes, hogy a belügyminiszter is kiadhatja hasonló rendeletet. A néppártiak tegyék el ezt a rendeletet és kontrollirozzák annak idején a végrehajtást.

A letűnt század művészete.

Irta: Dr. Némethy Gyula.

Az emberiség őstörténelmének egyik legérdekesebb tárgyát azok a rajzoltatás csontdarabok, szarvasagancsok képezik, melyek a régebbi és az újabb kőkorszak határán lévén, rajzok pontosságával, biztosságával, természetükkel méltán meglephetnek mindenkit. Sokára oly mély benyomást tett a rajzok tökéletessége, hogy kétségbevitte a régiségek hiteltelenségét, s hajlandók voltak azokat szántékos szándékos hamisítványoknak bélyegezni; mások visszaradva attól a következtetéstől, melyet a barlanglakó negyedkori ősember, kiváló szellemi fejlettségére nézve vonhatunk le belőlük, egyes igen vad népek rajzoltatás ügyességét iparkodnak e rajzoltatás régiségek színvonalára emelni; csak a negyedkori ember szellemi hitványosságát az ő majom-ember érdekében fentarthatóság: mi mellette e rendkívül érdekes vitákat, most azon kétségbevonhatatlan tény megállapítására szorítokozunk, hogy már az ősemberben megvolt a művészi törekvés lelki szükséglete, igénye, hogy tehát éppen ezt a művészeti lelki igényt az ember egyik legjellemzőbb vonásának, tulajdonságának tartjuk.

Azonban bármily emberi legyen is valamely jellemvonás, az idők a korok mostohasága háttérbe szoríthatja azt, s így a többek közt bármily fényes és megvesztegető legyen is az a kép, melyet Szana Tamás magyar művészek tevékenységéről nyújt legújabb disz munkájában, meg kell vallanunk, hogy még ma sincs a magyar közélettel annyira összeforrott, a nemzet minden rétegeit átjáró, főleg pedig valóban magyar föld humuszából sarjadt, magyar ég permetegjén virult művészetünk, aminővel Európa művelt nemzetei méltán dicsekednek, s a minő a nemzeti műveltség eseményei közé tartozik. Most ugyan már kezd egyes művészeinket ez a föld ihletni, amelyen élni és halnunk kell, de azért, ha azokat az irányokat ismerni akarjuk, a melyeknek szellemi levegőjében legnagyobb művészeink nagygyá lettek, el kell hagynunk e szép hazát, s az Isar vagy a Szajna, vagy a Rajna partjait kell fölkeresnünk. A század utolsó évében ezen folyók közül mi a Szajna választjuk, melynek partján a villágkiállítás két pompás, állandónak épített csarnokában, Le Grand Palais és Le Petit Palais a XIX. század francia festészetének legjellemzőbb képviselői káprázatos gazdagságban egyesítvük.

A letűnt század kétségkívül a francia művészet diadaláé. A többi nagy nemzetek művészei sem versenyezhetnek a francziákkal. Az ő befolyásuk ragyogja be a XIX. század festészetének látóhatárát. A többi nemzetek nagy fes-

tői közül igen sokan tanultak abban a városban, melyről már a XVI. században elmondhatta V. Károly császár: a többi város: város; Páris egy egész világ.

Azonban, ha Franciaország története politikai alakulásai ismeretesebbek is, festészetének evolúciói, az Ibsen által megjósolt belső forradalmak egyik típusa, még ma is igen szűk körben találunk méltánylást. Ismerjük az 1815-iki, 1830, 1848, 1870. francia forradalmakat, de nem ismerjük a művészet forradalmait, melyeknek határévei 1800, 1840, 1860, 1875 és 1888. Pedig majdnem kétszer annyi korszakot különböztetünk meg a francia festészet történelmében, azon 100 évnél idő alatt, melynek termékeit 1800-tól, 1900-ig, a Petit Palais Louvre XVI. stílusában pompázó csarnokai foglalják magukban.

A századot dobpergés nyitja meg, mely végig zug egész Európán. Előttünk áll a forradalmi, király ölé Louis David vászna, *La distribution des argles*, a sasok kiosztása. A Mars mezőn vagyunk. Napoleon, aki csak az imént lett császárává királygyilkos nemzetének a sasjelvényeket, zászlókat osztja ki annyi fényes győzelemre vezetett seregének, mely a Marseilleset énekelve csak azért támadt nekia *zsarnokok-urallá* Európának, hogy maga is zsarnokot lásson a vérző guillotine gőzétől a szabad, a grande nation fölé emelkedni. Az emelvényeken ott az új udvar, a marsallok, a meghívottak. A sikon lena a hadsereg. A lépés hatalmas fokán rohannak föl a zászlótartók, hogy átvegyék, vagy inkább elragadják a sasos zászlókat.

Magas helyen, trónusán áll, fölemelt kézzel aranypaszomántos római díszöltözetben, nem a consul, nem az egyiptomi hadvezér, hanem az imperátor, a császár. Feléje emelkednek esküre, győzelmi esküre a férfi-karok; nem a szabadságért, de egy emberért, aki megtestesült győzelem, lelkesedik Voltaire népe.

Louis David a klasszikusok bámolója, a római köztársaság hőseinek tisztelője, ma császári udvari festő, korhű jelmezeket ad ugyan, de a mozgalmas kép szelleme mégis római klasszikus, akadémikus. Ugy is festette ez alakokat először, meztelenül, s vásznán ruházta fel őket, de úgy, hogy a testhez simuló ruha alatt látni az emberi idomokat, izmokat most is. E mellett minden alak antik szobor állásban van, mozdulataira a vatikáni szobor gyűjtemény egyes darabjaira emlékeztetnek. Ez a marsal úgy tartja botját, mint a belvedere-i Apolló. Ez a huszár úgy fut esküjére, mint az antik vázak olympiai küzdői. Az akadémikus művészet diadala ez.

David után is maradt nagy ember, aki a klasszikus izlés zászlaját lobogtatta francia föl-

éjjel az is megkapná a diphteritist . . . Szegény feleségem újra elhalványult.

Visszaczipelték hát az ágyat a gyermekszobába, és magunknak a szomszéd szobában vettettük meg a fekhelyünket.

De alig jutottunk rendbe, midőn feleségemnek eszébe jutott:

— Hátha Klárikáról rá ragad a betegség a kis fiacskájára?

Ez a gondolat új rettegéssel töltötte el és viribus unitis se tudtuk elég gyorsan kiczipelni az ágyat, ámbár nőm is oly lázas izgatottsággal segített, hogy az ágyat majd hogy daradokra nem zuzta.

Lehurczokodtunk hát újra. De lenn nem volt, hogy hova fektessük a dadát és ennek hosszú évi tapasztalatai, így szólt a feleségem megfizethetetlenül becsesek. Az egész czók mőkkel visszaczipelődöttünk hát saját hálószobánkba és örültünk, mint vihar után a madarak, ha meglelik puha fészket.

Feleségem a gyermekszobába ment, hogy ott nézzon körül. Új aggodalommal jött vissza.

— Hogy van az, hogy a kicsike olyan mélyen alszik?

— De édes fiam, nem alszik-e a gyermek mindig akár csak a mormota?

— Tudom, tudom; de ma alvása olyan nyugtalanító. Olyan . . . olyan . . . olyan szabályosan lélegzik, hogy az rettenetes.

De édesem, hiszen a gyermek mindig szabályosan lélegzik.

— Tudom, tudom, de ma olyan valami rettenetes van abban; a dada fiatal és tapasztalatlan, akarom, hogy a gyermekszobában Mari is benn maradjon, hogy kéznél legyen, ha valami történik.

Ez jó gondolat. De ki fog neked itt segítségére lenni?

— Te. Különben ilyen esetben magam kell, hogy végezzek mindent.

— Kedvesem, én szivtelenségnek tartanám ha én itt hortyognék az ágyban és a beteg, ápolást egyedül rád bízom.

De nőm addig beszélt, míg kibékített az ő tervével; az öreg Mari végre kihurczokodott hát a szokott helyére, a gyermekszobába.

Klárka álmában kétszer köhécselt.

— Még nem jön az az orvos? Mortimer, kérlek ez a szoba tulfutott, zárd el a zályhát, kérlek. Gyorsan.

Lezártam a kályha csapó ajtaját és a hőmérőre néztem, magamban elgondolkodva azon, vajjon 15° Reaumur csakugyan nagyon meleg-e egy beteg gyermeknek?

Végre visszajött a kocsis s jelentette, hogy a házi orvos maga is fekvő beteg.

Nőm fátyolozott szemekkel nézett rám és tört hangon sutogta:

— A sors keze. A végzet. Sohse volt még beteg, sohse. Oh, bűnös életet éltünk. Mondtam én azt mindig. Ime itt a következménye.

Gyermekünk nem fog fölgyógyulni. Adj hátát az Istennek, ha te ártatlannak tudod magad

érezni, én sohse fogok magamnak megbocsátani.

A lehető legkíméletesebb szavakkal fejtegettem, hogy biz én nem látom be, hogy mi könnyelmű életet éltünk volna valamikor.

— Oh Mortimer, Isten iszonyu, fenyegető haragját akarod gyermekünk ártatlan fejére zudítani?

Aztán könnyekre fakadt, de csakhamar felkiáltott.

— A doktor valószínűleg küldött valami orvosságot.

— Persze, itt van. Csak vártam, hogy szóhoz juthassak.

— Add ide hát, nem tudod, hogy minden perc drága. De minek is küldött orvosságot, ha tudja, hogy gyógyíthatatlan?

Én erre azt válaszoltam, hogy ahol még élet van, ott lehet remény is.

— Remény, Mortimer, te nem tudod már mit beszélsz. Isten bizony úgy beszélsz, mint egy ujszülött gyermek. Kérlek, légy szives — Isten engem úgy segítjen, itt az áll, minden órában egy théakanállal, — minden órában, — mintha egy emberélet volna még előttünk a gyermekünk megmentésére. Siess Mortimer, önts be egy evőkanállal.

— De édes szívem, egy evőkanál tán sok lesz.

— Kérlek, ne izmass fel. Nesze babám, édes, babám, itt van egy kis jó orvosság. Klárikám, aranyom, attól meggyógyul a kis Klárka. Ugy

Socherusnak e helyére vonatkozólag, t. i. hogy tényleg Szántó ment Váradra, *föltétlen hitelt adunk*, 2-szor pedig, ha az idézett részben előforduló „*nec admodum diu commorarentur*” magyarul: „*nem sokáig időztek*” kitétel alatt 1581—1583. évig terjedő időtartamot érthetünk. Már pedig a két föltétel közül, egyik sem indokolható, sőt, mint azonnal bebizonyítjuk, kétségen kívül lehetetlen.

Ugyanis a XVIII. század közepén élt és irt Socherus, fent idézett állítása *forrásául* a kérdésünkkel egykoru *Sachini* híres művét Hist. Soc. Jezu. p. V. lib. I. N. 156. pag. 17. helyen idézi; itt pedig a következőket olvassuk: „*Itaque duo Sacerdotes Varadinum unius, aller profectus ad Siculos . . . , quanquam Novitii et in transcurso*, pietatis fructus . . . atque opera retulere”. (Magyarul: „Két áldozópap tehát, kik közül az egyik Váradra a másik pedig a székelyekhez utazott, noha még ujjoncok és csak átutazóban voltak, a kegyelet gyümölcsei s eredményeivel tértek meg.”) Ebből pedig a fenti forráshelyre, s írójára Socherusra, azonkívül, hogy Sachini utolsó mondatát betűről-betűre átvette, a következők folynak:

1. Azon állításának, hogy Szántó küldetett Váradra, urát — noha igéri — nem adja; de nem is adhatja, mert a kérdéses hely nem nevezi meg a Váradra, illetőleg a székelyekhez küldöttet: következőképpen Socherus e passusa *föltétlen* hitellel nem ruházható fel. Ehhez járul még, hogy ép Sachini helye, melylyel Socherus állításait a neveket illetőleg igazolhatni véli, bontja le Socherus kérdéses részének legcsekélyebb hitelét is; ugyanis Sachini kifejezetten *ujjonz*-nak, novitiusként mondja a Váradra került atyát; Szántóról pedig tudjuk, hogy vagy 1560, vagy pedig legkésőbb 1561-ben lépett a szerzetbe.¹ Sőt Sachini maga, Socherus föltétlen hitelű forrása, az 1584. évre teszi egész határozottan Szántó Váradra utazását, melyet aztán ez évnél (1584) Socherus is felemlít.²

2. Következik az, hogy Socherus „*nec admodum diu commorarentur*”-ja nem terjeszthető ki semmiképpen két évre, vagy esetleg több időre; mert e kitétel forrása: *in transitu* néhány hétnél — ezt is szorítva — többre nem jogosít.

Az eddig mondottak s igazoltakból *kettő* kétségtelen tény gyanánt domborodik ki.

1. Nem Szántó térítette vissza Pázmányt az egyházba. (Ézzel azonban híre és érdemei nem csökkennek.)

2. *Csak ezen* adatokból nem is határozhatjuk meg Pázmány hittérítőjét.

* * *

E kérdés: ki térítette Pázmány Pétert a kath. vallásra? tehát ezután is nyílt kérdés marad s még mindig feleletre vár! Hogy e feleletet megadhassuk, a következő hármat kell kétségtelenül tudnunk:

1. Mikor született Pázmány Péter?
2. Melyik évben tért vissza az egyházba?
3. Melyik kath. pap tartózkodott, illetőleg lakott állandó jelleggel az időben Nagy-Váradon?

¹ Kath. Szemle: Egy magyar jezsuita a XVI-ik században.

² 293, illetve 182. l.

Mindegyikre biztos feleletet adunk. Pázmány Péter 1570 okt. 4-én született Nagy-Váradon; ez adatot élettörténetéhez ő maga szolgáltatja, 1632 okt. 4-én kelt s a bécsi papnevelő int. rektorához irt levelében.³ Hogy melyik évben és évben hagyta el a protestantinismust, erre szintén kétségtelen hitelű forrásunk van: V. Pál pápának Pázmányt eszterg. érsekké kinevező oklevélben,⁴ hol az a többek között ez foglaltatik: „... et in haeresi, quam tamen, sicut *fidedigna relatione accepimus, in decimoterito aetatis tuae anno convictus abiurasti*” (magyarul: „... és eretnekségben, melyet azonban, mint biztos értesítésből tudjuk, tizenhárom éves korodban meggyőződésből hagyta el), azaz Pázmány 13 éves korában hagyta el a prot. tanokat, vagyis 1582 október 4-től 1583 október 4-ig terjedő időszak folyamán. Most következik a döntő kérdés: melyik kath. pap tartózkodott, illetőleg lakott állandó jelleggel 1582 október 4-től 1583 október 4-ig; a ki ez volt, bizonyára ez volt Pázmány hittérítője. Az olvasó erre bizonyára azt fogja gondolni, hogy legideálisabb volna, az illető, vagy a rákövetkező évbéli — tehát 1583 vagy 1584 — lakosait kérdeném meg Nagy-Váradnak. És ezt meg is tesszük: Az egyidejű váradai polgárokat szólaltatjuk meg. Ugyanis 1584 elején a váradai kath. polgárok követséget küldtek Campanus jezsuita tartományfőnökhöz; *uj atyát* kértek, a küldöttség szónokának beszédét négy forrás tartotta fenn, mind egyöntetűen; a beszéd következő: „*Pater rogant universi Cives Varadiensis, velis ipsorum misereri: Sumus enim tot oves circumdatae lupis, destitutae Pastore. Concesserat nobis Dominus unum Pastorem, is erat P. Georgius, sed nostra peccata fecerunt, Dominus ulcisceretur in capite, quod membra peccarunt. Alibi Pater, messis quidem multa, operarii pauci: Nos vero messem habemus multam, operarios vero non paucos, sed ne unum quidem habemus.*” (magyarul: Atyám! az összes váradai (t. i. katolikus) polgárok azon kérnek, hogy könyörölnél rajtuk: mert valamennyien — miként a juhok — farkasoktól körülveve, pásztorunktól megfosztva vagyunk. Adott ugyan nekünk az Ur egy pásztor György atya volt az; haj, de bűneink miatt az Ur a fön vett boszút, mivel a tagok vétkezének. Másutt, atyám! a termés ugyan bő, de az aratók száma kevés: nálunk pedig a termés szintén bő, de az aratókból nem hogy kevéssel, de egygyel sem birunk.)

Ki volt e György atya? Az idézett forráshelyek folytatólagosan, azonnal erről is értesítenek; t. i. **Törösy György**; kit Valora Márton nevű (nem magyar) kíségető társával Possevinus, a híres Jézustársasági diplomata atya még a mult (1583) évben Váradra küldött.⁵

Ime Pázmány Péter hittérítője!

A most említett, diplomáciai tevékenységéről híres, nagybefolyású jezsuita atyát, Possevinust, még az 1582-ik év folyamán XIII. Gergely pápa Báthory István lengyel királyhoz küldte, hogy vele

¹ Fraknoi: Pázmány P. élete. 5. lap, 4. jegyzet.

² Pray: Hierarchia. p. I. 183. l.

³ Sachini i. m. V. k. 181—2. Socherus i. m. 293. 4. Ortus et progressus collegii acad. Soc. Iesu. Claudiop. 1736. 8-ad r. 31. l. Brzenszky: De ortu et progressu S. I. §. 1.

a Kolozsvárt emelendő papnevelő-intézet alapításának föltételeiről és módozatairól tárgyaljon.¹ Az alapító okmányt a király 1583. febr. 13-án irta alá.² Possevinus ezután *azonnal*³ Erdélybe sietett; s előbb Gyula-Fehérvárra, hol diszes lovasbanderium fogadta; majd néhány nap mulva Zsigmond fejed. való tisztelgés után Kolozsvárra ment, hogy a létesítendő intézet helyszínét is megszemlélje.⁴ Ekkor *kellett* megtörténni azon fent említett eseménynek, hogy két tagot, Törösyt és Valorát Váradra küldött. E tény közelebbi körülményeiről forrásaink ugyan mit sem szólnak, de nem vélünk tévedni, ha azokat a következőkben keressük: miután a csekélyszámu váradai katolikusoknak értésére jutott, hogy a Jézustársaság egyik nagy befolyású tagja Erdélybe jött, követséget küldtek hozzá, melynek szónoka egyszerű, de megható szavakkal ecsetelte elszigetelt s árva sorukat s Possevinus kérésüket meghallgatva elküldte Törösyt és Valorát. És ez egész természetesnek látszik, még az esetben is, ha hasonlóra nem volna *egykoru* eset a — váradai katolikusok életében. Ugyanis, mikor a váradaiak az alább felhozott okból Törösyt elvesztették s újra pásztor nélkül maradtak, a nem sokkal ez esemény után Erdélybe jött, provinciális Campanushoz küldöttséget menesztettek, (hogy lelkiatyát kérjenek. A küldöttség szónokának idéztük mesterkéletlen, de megható szavai nem maradtak hatás nélkül Campanus lelkére; ki azonnal gondoskodott is az elhagyott váradai katolikusokról; oda rendelve Szántó Istvánt és kíségető társul egy Lőrincz nevű világi tagot.⁵ Miként tehát itt és ekkor (1584) történt, úgy történhetett a Törösy. Váradra jövelele is. E pontból az is kiviláglik, hogy Törösy Pázmány Pétert 1853. apr. 1 előtt nem igen vezethette vissza az egyházba.

Az életírók az egész áttérést úgy tárgyalják, mintha a Pázmány családból csak a gyermek Péter tért volna vissza egyedül. E vélemény részben talán azért hirdettetett s talált követőkre, mert azt vélték, hogy Péternek atyja, korábban, 1583 előtt halt meg; miként azonban a *Csenger* család levéltárában levő barátkaí Csipelle pernek 1581—1628. évekből származó iratai bizonyítják, az 1581. aug. 31-én⁶ megyei törvényszéken elnöklő II-od alispán panaszi Pázmány Miklós 1854-ben még él; 1585. szept. 11-én⁷ pedig már mint „*pieae memoriae*” említtetik. Ez után a dolog természetében rejllőnek s önmagától értetődőnek tartjuk azt, hogy Pázmány Péter nem annyira egyedül s önmagától tért vissza az egyházba, hanem áttérése következménye volt atyja s következőképpen két éves fivére György együttes áttérésének. *Mindháromuknak áttérése pedig panaszi Pázmány Miklós második neje, Pázmány Péter mostoha anyja, a vallásbuzgó Toldy Borbála és az akkor Váradon működött jezsuita*

¹ Socherus i. m. 288—9.

² Socherus i. m. 288—9.

³ Socherus i. m. 288—9.

⁴ Socherus i. m. 288—9.

⁵ Sachini i. m. V. k. 182 Socherus i. m. 294 Ortus et progr. coll. acad. S. I. Claud. 31. l.

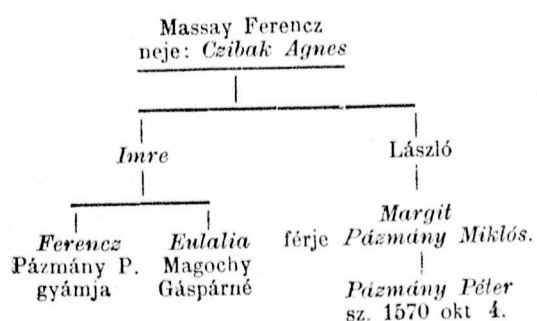
⁶ Feria tertia fide festo Decollationis Johannis Baptist.

⁷ Feria quarta die festo Nativitatis Beatae Mariae Virg.

atyja, *Törösy György* válvetett összműködésének tulajdonítható.

A váradi muzeumban elhelyezett Bölönyi levéltár Ugray részében egy okmány van, mely következtetésében még nem enged határt szabni: rövid tartalma a következő: *Massay* Ferencz de Haroklyan 1590. nov. 23-án a maga és kiskoru Pázmány Péter nevében — kinek még atyja, néhai panaszí Pázmány Miklós meghagyásából gyámja — a váradi hiteles hely (káptalan) requisitorai előtt ügyvédet vall. E másfél sorban ritka találkozási nyilvánul az érdekes körülményeknek: Pázmány Péternek a magyar katolicizmus regenerátorának, egy jezsuitának gyámjává leszen a magyar protestáns egyháztörténelem által által egyik legnagyobbjával magasztalt alakjának: *Massay Imrének* a fia, a protestáns női vallásbuzgóság eszményeül hirdetett *Massay Eulalianak*, *Magochy Gáspárnének* pedig édes fivére: *Massay Ferencz*. Az egésznek érdekességét még csak fokozza az a tény, hogy a nagy protestáns *Massay Imrének* meg *Czibak Ágnes*, *Czibak Imre* váradi püspököknek nővére volt az édes anyja! Ez oklevél tartalmát azonban nem azért regisztráltuk e helyen, hogy Pázmány Péter eddigé ismeretlen gyámját bemutassuk, annál kevésbé pedig, hogy a benne rejlő érdekes körülmények ritka találkozását csodáljuk, hanem inkább azon sejtelmünk indoklása céljából, mely szerint a Pázmány családnak a katolikus egyházba való visszatérése nem önmagában álló, elszigetelt eset volt, hanem olyan, mely a kiterjedt oldalági rokonságból is többeket maga után vonhatott s ezek között legelsőben is és *legalább is az itt említett Massay Ferenczet*, Pázmány Péternek anyagi ágról való *kisunoka nagybátyját*.² Mert ugyanis nem igen tehető fel, hogy a *vallási ellentétek e kihagyása* idején a kath. vallásúvá lett Pázmány Miklós, kinek oldalán hozzá még oly vallásbuzgó nő állott, mint *Toldy Borbála*, a kath. vallásban felnvelni szándékolt kiskoru fiai fölött való gyámságot *protestánsra* bizza, még ha némi sógorsági viszonyban áll is az illetővel; továbbá nem igen engedhető meg, hogy a nagy protestáns *Massay Imrének* a fia, *Eulalianak* pedig fivére megengedte volna *tizenhétéves gyámoltjának*, hogy az «invidiosa iesuitarum secta» tagjává legyen, hacsak ő maga is nem lett előbb katolikus; másrésről meg a jezsuitává lett Pázmány Péterről sem igen tehető fel, hogy *protestáns* gyámot türt volna maga felett! Ebből tehát bátran következtethetjük, hogy Pázmány Miklós családján kívül az oldalági rokonságból is tértek vissza az

¹ FERIA TERTIA PROXIMA ANTE FESTUM BEATAE CATHERINAE VIRG.
² Az összes e pontban említett rokonok kötelekeit e családja mutatja:

egyházba és ezek között elsőben is és legalább is *Massay Ferencz*, *Pázmány Péternek* a gyámtyja. E tény által a regisztráltuk oklevélben levő érdekességek számai egygyel növekedett.

* * *

Még egyet!

A mai nappal *háromszáz éves* fordulójába léptünk azon évnek, melyben a gráci theologiai tanárnak: *Pázmány Péternek Magyarország* jelöltetett ki jövő tevékenysége szinteréül. Mit művelt itt? Az egyház és haza fiainak: minden katolikusnak és magyarnak tudnia *kell*. Két év előtt e tárczarovatában *Karácsonyi János dr. Bihar-Püspöki* tudós plebánosa a *Baranyi levéltár* adatai alapján megállapította városunkban az *utcsát*, melyben *Pázmány Péter* született. *Ne maradjunk meg a pontnál! Meghatározható a ház, illetőleg házhely is, a hol Pázmány először pillantotta meg a napvilágot!* A kinek ideje van, vegye át a berettyó-szent-mártoni ref. eklézsia levéltárában levő a mult század elejéről szóló *Pázmány örökösödési pör* iratai s a váradi városi levéltár idevágó adatai s a *Baranyi levéltár 1579. sz.* okmányának szemmel tartásával megállapíthatja azt. És ekkor, azt hisszük, bizonyára *Pázmány is fog kapni egyet, a ma oly szapora emléktáblák közül!*

A kisajátított házak értéke.

— A kir. Tábla határozata. —

A Bazar-szoros kibővítése és a színház építése folytán elbontott házak közül tudvalevőleg a *Mayr* és *Weiszlovits* házakra nem sikerült a barátságos egyezséget keresztülvinni s így a város a kisajátításhoz folyamodott az illető házak tulajdonosainak tulajdonosainak szemben. *Mayr Sándor* ugyanis a két házáért 200,000 frtot, *Weiszlovits Adolf* és neje pedig 100,000 frtot követeltek.

A nagyvárad kir. törvényszék mint I. foku telekbiroság ez év május havában határozott a kisajátított telkek árát illetőleg és pedig a városra nézve elég kedvezőtlenül, amennyiben 45,225 frt 46 krral magasabb összegben állapította meg a házak értékét, mint a bírói becslések. A törvényszék ugyanis a következő összegeket állapította meg:

Mayr S. főutcai háza	139763 frt 05 kr.
» « apácza-utcai háza	31,498 » 47 »
a két Mayr ház	171,261 » 52 »
a Weiszlovits ház	81,552 » 12 »
összesen	252,813 » 64 kr.

A *Weiszlovits* házáért megállapított 81552 frt 12 kr. összegben be van számítva a *Weiszlovits* üzletének átköltözésének költsége fejében 2600 frt.

A kir. törvényszék ezen határozatát Nagyvárad város képviselőiben *Dús László* városi főügyész megfeleltette.

A nagyvárad kir. Itélőtábla két napig tárgyalta az ügyet. *Medvigy Mihály* tanácselnök elnökölt, *Dobosffy Alajos* előadó és dr. *Gedeon László*, dr. *Imrik Péter* és *Bócz Géza* szavazó bírák s *Hrabal Ottó* jegyzőből állott a tanács.

A nagyvárad kir. Itélőtábla határozata *kedvező* Nagyvárad városára nézve, amennyiben a két háznál *mintegy 16.000 frttal alacsonyabb árt állapított meg a tábla*, mint a kir. törvényszék.

A tábla ugyanis nem tekintett semmi magán körülményre, hanem a törvényes kamatot vette irányadóul. Az összeg megállapításánál alapul a *házak tényleges tiszta jövedelmét vették s ezt 50%-al tökéssítve fogadták el a házak értéke gyanánt*. A *Weiszlovits* üzletének költözési költségét pedig a 2600 frt helyett 300 frtban állapították meg.

A végleges számok még nem állanak rendelkezésünkre, azonban annyit már közölhetünk, hogy a főutcai *Mayr* ház értékét mintegy 2000 frttal, az apácza-utcai *Mayr* ház értékét mintegy 6000 frttal, a *Weiszlovits* ház értékét szintén mintegy 6000 frttal vette kevessebbre a kir. tábla, mint a törvényszék. A költözésnél pedig 2300 forintot redukált a tábla.

A dolog azonban még ezzel nem lesz befejezve, mert az érdekeltek megfelelőbbek a táblai tételt a kir. Kuriákoz.

Ujévi üdvözlések a bibornoknál.

Mint minden évben, az idén is felkereste dr. *Schlauch Lőrincz* bibornok-püspököt papjainak serege s Nagyvárad polgársága, hogy régi magyaros szokás szerint boldog új évet kívánjanak az ősz egyházfejedelemnek, Nagyvárad és az egész magyar egyház disznének.

Először a káptalan és a papság üdvözölte a bibornokot; ezek nevében *Vinkler József* püspök, nagyprépost emelt szót; megemlékezett a század küzdelmeiről s az egyház sorsáról a század folyamán. Felemlítette a század legsajnálatosabb eseményét a pápai szék birtokainak elvételét s a századnak valóságos csudáját, hogy ime a hitetlenség és vallási közönyösség századában a hivesek áldozatkészsége és kegyelele Sz. Péter trónja iránt olyan impozáns mértékben nyilvánul, hogy sz. Péter utódjának megadja a módot a világegyház ősrégi alkotásait és nagyszerű modern intézményeit illően fentartani. Beszédje végén szívből jövő szavakkal köszönetet mondott a bibornok atyai gondoskodásáért s az egész káptalan és papság kívánatait tolmácsolva, kért Istentől még hosszú életet a kiváló egyházfejedelemnek.

Dr. *Schlauch Lőrincz* bibornok erre a következő emelkedett szellemű szavakkal felelt:

Az évforduló alkalmából, mely egyszerűs mind egy új századnak kezdete, én is szívemnek sugallatát követem, midőn a főt. káptalannak és szeretett papjainak köszönetet mondok szívélyes üdvözlésükért; köszönetet mondok szíves közreműködésükért, melylyel engemet az egyháznak és hazánknak érdekében való működésben támogattak. Éreztem én ezen segítségnek szükségét mindenkor nemcsak előrehaladt koromra, hanem azon nehéz munkára való tekintettel is, melyet egy ember bármily szellemi és testi erővel is bírjon, egymaga elvégezni nem képes. Azért midőn köszönetet mondok, egyszerűs mind kérem, hogy ezután is legyenek segédeim és ha a szükség úgy hozza magával, legyenek harcos társaim.

Mert sajtárságos, mondhatni vesélyteljes időköt élünk. Az eszmék világában, a társadalmi életben oly zavar uralkodik, hogy nehéz az eligazodás.

Az emberek keresnek valamit, de nem tudják mit keresnek. A vallásban, a politikában, a társadalmi életben elvesztették az iránytűt. Nyakig vannak a Nirwanában, mely őket a materializmus

élet zürzavarában, mint azt egy nagy francia író is beismerte, szomorú dolog, kétségbeejtő, hogy nemcsak elfeledjük Jézus nevét, de rossz prófétákra hallgatunk, nekik hiszünk, talán épen oly erős hittel, mint aminővel az Isten ige hirdetőinek tartozunk. A magas színvonalú lendületes szóbeli hévvel elmondott szent beszéd bizonyára mindenki lelkébe megtalálta az útját, a XX. század előestéjén.

Az olasz-i plébánia templomban, egy a litániát, mint a prédikációt *Serly* segédlelkész végezte.

A Szent László-templomban a litániát dr. *Vucskics* Gyula plebános tartotta, míg *Krisztik* János káplán szép egyházi szent beszédet mondott.

Új naptárom.

Új naptár kerül asztalomra.
A régítől búcsút veszek
Átnézem lapjait nehányszor —
Átnézem egy ó évetet.
Pár feljegyzés itt-ott beírva —
Oly tarka;
Egyik kaczag, más mintha sirna.

Az új naptár itt áll fehéren.
Beszéljetelek, üres lapok!
A hogy lapozlak, az új évre
Egyszerre kíváncsi vagyok.
Felejtve a megtört remények,
Abrándok,
S újból remélek, csak remélek...

Igy volt ez mindig és így is lesz.
Reménnyel telve indulunk,
Pedig láthattuk már elégszer,
Hogy csak csalódáshoz jutunk.
S akkor kezdünk újból — remélni —
Pedig hát
A naptár új, más, mind a régi.

Krúger Aladár.

A városi tanács bölcsessége.

— Mesterséges járványfészek. —

Többször említettük, hogy nagy megdöbbenést keltett Nagyvárad város tanácsának azon határozata, hogy *Rimanóczy* Kálmán és társainak megengedte, miszerint az építés alatt levő honvéd gyalogsági laktanya területének feltöltéséhez ne a kijelölt helyről, a Bóné-kút mellől, hanem közvetlen az új kaszárnya mellett levő 3 hold lapos szántóföldről hordják a földet.

Ez által nem csak a kitűnő szántóföld tételnék tönkre, hanem valóságos járványfészek lenne a kiaknázott terület, mert a gödörben meggyülemelő vizek veszélyes pocsolyákká válnának, amelyek ártalmas kigöngyöléseikkel az egész környéket megfertőztetnék.

Már jó előre kijelentettük, hogy alig hiszszük, miszerint a katonai parancsnokság megtűrje, hogy a laktanya és a hadapródiskola közvetlen közelében ilyen mesterségesen előállított járványfészek legyen.

A lapok felszólalásaiból figyelmissé lett a honvédparancsnokság is és intézkedett.

Lőrinczy Dénes honvédezredes átiratot intézett Nagyvárad városához, amelyben tiltakozik az ellen, hogy a földet a laktanya közeléből aknázzák ki s ez által vízfogó gödröket létesítsenek. Felemlíti, hogy meg nem engedhető, miszerint a hadapród iskolán levő 500 zsenge növendék és ember, valamint a honvéd laktanyában elhelyezendő 800 honvéd egészsége állandó veszélynek legyen kitéve.

A dolgról különben jelentést tett az ezredes már a miniszterhez s így bizonyosan

onnán is megjön a dergatorium a tanács bölcs és barátságos eljárására.

A tanács ám nyakaskodik s azt akarja, hogy a miniszter erőlyesen lépjen fel.

Tegnap délután tartott ülésében foglalkozott a honvéd parancsnokság átiratával s kimondotta, hogy azt figyelmen kívül hagyja; mivel veszélyt nem lát, fentartja előbbi határozatát s *Rimanóczy*nak megengedi, hogy a laktanya mellett levő területről hordják a földet.

Tulajdonképen az egész huza-vona csak pénz-kérdés. A vállalkozónak a kijelölt távolabb fekvő területhez mezei vasutat kellene építtetni, míg a közvetlen szomszédos területen ez felesleges.

Jogász bál.

Csinosan, ügyesen és szépen kiállított meghívó jelzi, hogy **január 8-án**, a várva várt napon fog lezajlani a **Csarnok** termeiben a jogász bál.

Kedves leányszívek, édes sejtelemmel telnek meg és az izgatott várakozás érzelmei közé bohó álmok szövődnek, melyek ott a ragyogó csilláros teremben fognak majd kellemes valóra válni.

Izgatott várakozás! . . . Mikor a nagy készülődés közben folyton találni valami igazgatni, rendezgetni és pótolni valót és ez így megy míg csak elő nem áll a papa és feladván a felöltőt jelzi, hogy: itt a kocsis, menjünk.

De nemcsak a leányszívek telnek meg édes sejtelemmel, hanem a mult kedves emléke éled még fel a mama lelki világában is.

Ott képzelet magát újból az első bálban. A megye, a város fiataljai állnak előtte sorfalat mikor egész ünnepélyesen vonul be a ragyogó bálterembe. A zene édes hangja mellett, a nyüzsgő sokaságban, az illattal telt levegő mámorítólag hat rá és ő oly jól, oly boldognak érzi magát. De nem ér rá tovább szólni álmait.

A fogat megáll, ott állnak a Csarnok előtt.

Hogy telik az idő! Mikor őt vezették a fényes termekbe és most ő vezet . . . egy félnék, izgatott leánykát, de a ki már élénk és jókedvű lesz egy rövid félóra múlva.

Biztos kezeség róla a jogász bálok rendező gárdája, mely mindig ügyes és mindenkit kielégítő.

Nem változott semmi! Most is az a kellemes összejövő hely, most is egy kellemesen eltöltött éj záloga, most is az az ügybuzgó rendező gárda. Ebben hasonlít egymáshoz minden jogász bál. Nem változott semmi csak a terem! Mäskor a Sas, most a Csarnok!

De lehet, hogy az ideitán a legsikerültebb lesz. Hallik sok minden: diszítés, pazar berendezés, virág erdő, meglepetést keltő táncrend stb., úgy hogy nem tudunk, ha a január 8-iki estély ezt a címet fogja viselni:

Tündérlak a Csarnokban.

Ezt hirdeti a rendezők gárdája egyenkint és összesen, ezt lengeti két nemzetiszínű zászló fenn a magasban a házak felett kifeszítve és jelenti végül a meghívó, melyet itt közlünk és mely magában is egy biztos siker előjelét képezi.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia polgársága, a joghallgatókat segítő egyesü-

let-javára, 1901. évi január hó 8-ik napján a Nagyvárad keraskedői Csarnok összes termeiben **jogász bál** rendez, melyre címet és b. családját tisztelettel meghívja a rendező bizottság. Belépő díj személyenként 4 korona. — Karzat jegy 4 korona. Kezdeté 9 órakor. Felülfizetéseket köszönőttel fogadunk s hirlapilag nyugtáz a rendezőség.

Védnökök: Ritoók Zs. kir. táb. eln., Medvigy Mihály kir. táb. tanácselnök, Szunyogh Péter alispán, Nagy Ferencz törv. elnök, dr. Bulyovszky József polgármester.

Bálmányok: Özv. b. Gerliczy Félixné, sz. Korniss Luiza grófnő csill. ker. hölgy stb., dr. Bulyovszky Józsefné urhölgy, Nagy Ferenczné urhölgy, Miskolczy Barnáné urhölgy, Márkus Lászlóné urhölgy.

Bálbizottság: Knapp Lajos elnök, Ormay Lajos alelnök, Lakatos József alelnök, Sz. Sebő Mihály háznagy, Beöthy Miklós jegyző, Molnár Kálmán pénztáros, Szolcsányi Béla ellenőr, Bágya Odön, Beliczay Andor, Benák Sándor, Cseresnyés Béla, Des Echerolles K. Gilbert, Dukesz István, Frank Géza, Harmathy Károly, Illés István, Jantsovits Jenő, Kolthay László, Krüger Jenő, Medvigy Mihály, Miskolczy Pál, Nabráczky Kornél, Nagy Marczel, Papp Romulus, gróf Pongrácz Kálmán, Rigó László, Sipos Ernő, Szalay László, Szemes Ferencz, Szilvássy Alajos, Szunyogh Andor, Szunyogh István, Tóth Béla, Varga Akos, Zsathy László.

TAJÉKOZTATO.

Január 8. Jogászbál.
Január 9., 16. és 23. Kereskedő ifjak táncestélye a Csarnokban.
Január 27. A katb. kör bálya.
Febr. 17. Tűzoltó bál.

Lapunk legközelebbi száma a mai ünnep miatt csüt. tökön jelenik meg.

Felkérjük t. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket ujítsák meg, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon elő.

* A magyar királyság és a kereszténység jubileuma. A budapesti tudományegyetem a jubiláris szent év utolsó vasárnapján fényes egyházi ünnepélyt rendezett a magyar királyság és kereszténység kilenczszáz éves alapításának emlékére. Az egyetemi templom erre az alkalomra ünnepi díszítéssel. Az oromzatra kitérték a nemzeti lobogót és a padokat vörös takaróval borították le. A főhajóban az egyetem pedellusai és szolgálai álltak díszörséget az »Alma mater« jelvényeivel. Ott sorakoztak díszes zászlók alatt az »Egyetemi kör« és a »Szent Imre egyesület« tagjai. A fentartott helyeket közéletünk kitűnőségei, az egyetemi tanács tagjai és az egyetem tanárai foglaltak helyen. Ott voltak: Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter, Kautz Gyula, az osztrák-magyar bank nyug. kormányzója, Ponori Theurewk Emil prorektor, Breznay Béla, Mariska Vilmos, Bókay Árpád és Medveczky Frigyes dékánok, Tóth Lajos min. osztálytanácsos, az egyetemi osztály vezetője dr. Gopcsa László min. titkárral, Korányi Frigyes főrendházi tag, végül nagy számmal az egyetemi hallgatók. A hálaadó istentiszteleten Csáky Karoly gróf váci püspök pontifikált. Istentisztelet közben a templomi ének- és zenekar Noséda karnagy vezetésével Zsaskovszky B-dur miséjét adta elő. Offertóriumra Klebelsberg Gézané urnő művészeleg énekelte Egynek »Justus et palma« kezdetű egyházi dalát. Schmidt Gusztáv pedig Hargitt »Salutaris hostia«-ját adta elő. Az istentisztelet, melynek végeztével a püspök áldást osztott, déli fél tizenkettő után ért véget.

* Magyar zarándoklat. A magyar sz. korona és apost. kettős kereszt adományozója, II. Sylvester pápa siremléke fölé a laterani egyházban Rómában, tegnap lett elhelyezve a magyar nemzeti lobogó, melyet a szent év utolsó zarándoklatának vezére, Kálmán K. orsz. gyűlési képviselő és Propper J. igazgató előző napon Frakói püspök vezetése alatt

személyesen vittek XIII. Leó pápa Ő szentsége vatikáni lakosztályába s ott saját házi kápolnájában helyezték el, hol azt a Szent Atya megáldotta. — A Lateranban a zászló felszentelése meghatározó ünnepség volt. Fraknoi püspök könnyekig megindító s lelkes beszédet mondott. Jelen volt Kohl Medárd püspök, dr. Nemes budavári apát, Kálmán képviselő, Propper igazgató még az nap több magyar pap s világi kíséretében Anconában hajóra szállt s Szentföldre indult.

* **A betegápoló apácák kérelme.** Biharvármegye közpörháza gondos ápolónői: a Szent Ferenczrendi irgalmas nővérek az iránt folyamodtak Nagyvárad városához, hogy az általuk fogyasztott bor után az 1901. évre engedje el a baritaladót. Mivel ez nem tartozik a város hatáskörébe, a tanács nem tehetett eleget a kérelemnek, hanem pártolólággal terjeszti át illetékes helyére: a kir. pénzügyigazgatósághoz.

* **A bibornok kegyadománya.** Dr. Schlauch Lőrincz biboros püspök havi kegyadománya 600 korona január 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. Grunwald Henrikné, alelnöknő.

* **A belgrádi konak rejtelmek.** Egy fővárosi könyvnyomtatás igazán rejtelmes dolgokat közöl a belgrádi udvarban történekről. Azt újságolja u. i., hogy a hadseregnek Milánhoz hű részre megmérgezte a királynét, aki megmenekült ugyan, de — gyermeke halva született. Nemsokára reá gyilkos merényletet követtek el ellene, amit azonban a kertész megakadályozott. A kertész áldozatul esett, a királyné csak horzsolást kapott.

* **A közpörház csatornája.** Biharvármegye közpörháza egy csatornát akar építtetni Kőfaragó- és Széles-utcán át a Körözségig, amelyen a kórház szennyvizét vezetik el. Biharvármegye alispánja ártirt Nagyvárad városához s kérte, hogy a csatorna költségeinek fedezése tárgyában egy vegyes bizottságot küldjenek ki. Nagyvárad város tanácsa a város képviselőiben Komlóssy József gazd. tanácsnokot, Dús László városi főügyészt és Busch Dávid városi főmérnököt küldte ki a vegyes bizottságba.

* **Betörés a Hidegser-utcán.** Tegnapelőtt délután nagy meglepetés érte özv. Krizsár Istvánnét. Ugy 5 óra tájban elment a hidegser-utcai lakásáról s mikor visszatért, a lakását feltörve találta. A kofferje, melyben az összes készpénz készlete, sok ékszere és ruhája volt, fel volt törve és a ruhaeműek szétszórva hevertek a szobában. Mindjárt hozzátartott a kereséshez s arra a szomorú tapasztalatra jutott, hogy 400 forint készpénze hiányzik, míg az ékszer, meg sok értékes ruhanemű ott maradt. — Tegnap reggel panaszt tett a rendőrségnél, mely a nyomozást a legszélesebb körben megindította.

* **Halalozás.** Részvétellel vettük a következő gyászhirot:

Alulírottak fájdalomtelt szívvél tudatják a legjobb gyermek, hitves, édes anya, testvér, sógornő és rokonnak Kopasz Istvánné szül. Barátky Karolinnak folyó hó 30-án, este 9 órakor, élte 26-ik, boldog házassága 7-ik évében, rövid szenvedés és a halotti szentségek újratos felvétele után történt esendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa 1901. január hó 1-én, d. u. 3 órakor fog Pecze-Szöllősen a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a róm. kath. sirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent miseáldozat pedig 1901. január hó 2-án, d. e. 10 órakor a pecze-szöllősi róm. kath. egyházban az Egek Urának bemutatni. Pecze-Szöllős, 1900. december 31. Kopasz István férje. Kopasz Margit; Kopasz Erzsébet gyermekei. Barátky Lajos és neje szül. Szulcsik Mária szülei. Barátky Irma férj. Gróf Neuhaus Emilné testvére. Özv. Pék Lajosné nagyanyja. Özv. Kopasz Jó-

zsefné anyósa. Papp Lászlóné szül. Kopasz Anna, Leukutza Józsefné szül. Kopasz Erzsébet sógornői. Gróf Neuhaus Emil, Papp László, Leukutza József sógorai.

* **Vizsgálat a járásbírósnál.** Nagy Ferencz kir. törvényszéki elnök a nagyváradvidéki kir. járásbírósnál időszaki vizsgálatát befejezte. A bíróságnál tapasztalt példás rend a kir. járásbírósnál ideiglenes vezetője, Kovács Jenő érdeme.

* **Csillaghullás a közös hadseregben.** A közös hadsereg személyzeti Rendeleti Közlönyének 29-iki száma hozza azoknak a tartalékos hadapródoknak és őrmestereknek a kinevezését, kik a következő fegyver gyakorlatra már mint hadnagyok és tiszthelyettesek fognak bevonulni. Nagyváradról kinevezettek.

Hadnagyokká:

Dezső Jenő 37. gy. e., Biró Jenő 37. gy. e., Bozóky Géza 37. gy. e., Tuboly Lajos a 37-től a 102. ezredhez áthelyezve, Csáthy Antal 37. e., Moskovits Adolf 37. gy. e., Tátray Kálmán 37. gy. e., Lukács Ödön 82. gy. ezredben, Jancsó Károly az 5. gy. ezredben.

Lovasságnál:

Fehér Miklós 1. sz. husz. ezr., gróf Széchenyi Pál 7. h. e., gróf Tisza Lajos 7. h. e.

Tiszthelyettesekké:

Horváth Frigyes 37., Rácz Fülöp 37., Morgenstern Móricz 37., Molnár Jenő 37., Krenner Géza 37., Déry András 23., Magyary Zoltán 37., Dallos Aurél 46., Molnár Ernő 39., Fischer Gyula 39., Halász Lajos a 37. gy. ezredben. A lovasságnál: Miskolczy Pál, Glatz Béla és Wertheimstein Henrik.

* **Milán-képes levelezőlapok.** A mai képes-levelezőlapos világban a dicsőség első lépéseje, hogy az ember arczképét képes-levelezőlapokon terjesztesse. A kis színésznőcskétől kezdve a hadverő tábornokig mindenki részese ennek a dicsőségnek s így természetesen részese neki Milán király is. Szerbiában azonban most nem nagyon virágozik a Milán király portálása, annyira nem, hogy a népszerűségét most már azzal is akarják csökkenteni, hogy — belgrádi távirat szerint — kitiltották a forgalomból mindazokat a képes-levelezőlapokat, melyeken Milán király arczképe ékeskedik.

* **Jogi fakultás Temesvárott.** Bonnaz Sándor néhai csanádi püspök 200.000 koronát hagyományozott egy katolikus egyetemre. Most Temesvárnak eszébe jutott, milyen jó volna, ha ott állíttatnék fel ez a katolikus egyetem. A gondolat nem képtelenség, annyival kevésbbé, mert a város a maga erejéből szándékozik — egyelőre — jogi fakultást létesíteni. Ehhez pedig azt a reményt fűzi, hogy, ha a jogi kar meglesz, magától jön utána a többi fakultás is és Temesvárnak egyszerre csak szép katolikus egyeteme lesz. A nagyfontosságú kérdésben egyébként a városnak december 31-én összeült közgyűlése határozott.

* **Még fiatalok.** Ullmann Sándor és Ullmann Félix megfélembézték Nagyvárad város jövő évi legtöbb adót fizetőinek névjegyzékét, mivel nem lettek bevéve a virilisek közé, dacára megfelelő adóösszegüknek. Legfelsőbb fórumon a közigazgatási bíróság foglalkozott a kérdéssel s mindkét felelőst kérelmével elutasította, a törvény azon világos intézkedése folytán, hogy még nem érték el a 24 életévüket.

* **A „Gyermekbarát“** egyesület részére, mint újévi üdvözlés megváltás alkalmából folytatólag adakoztak: Dr. Gerő Sándor 5 korona, Ritoók Zsigmond 8 korona, Schadaberg Béla 4 korona, Tiehy Gyula 4 korona, Levitter Miksa 10 korona, L. E. Rees 10 korona, Busch Dávid és neje 4 korona, Alexander Lajos és neje 6

korona, Hollós Imréné Budapest 2 korona, Stern Sándor 3 korona, dr. Konrád Márk 10 korona. Mely adományokat az egyesület nevében köszönettel nyugtázom. *Beczkay* Lajos, pénztáros.

EGYESÜLETEK

A kiskereskedők gyűlése. A nagyvárad és biharmegyei kiskereskedők társulata az 1901-ik évi január hó 27-én délután 3 órakor tartja a kereskedelmi és iparkamara helyiségében évi rendes közgyűlést, melyre a társulat összes t. tagjait ezennel tisztelettel meghívjuk. A közgyűlés tárgyai: 1. A választmány jelentése az eddigi működésről. 2. A mérleg, a számadások és a jövő évi költségelőirányzat megállapítása s a felmentvény megadása. 3. Az alapszabályok módosítása. 4. A megüresedett tisztikari helyek betöltése. 5. A felügyelő bizottság megválasztása. 6. Tiszteletbeli tagok választása. 7. Esetleges indítványok. Nagyvárad, 1900. december 31. Dr. Adorján Ármin, titkár. Weintraub Mór, elnök.

IPARÜGY.

Az iparosok takarékosága.

A tudott dolgok közé tartozik az, hogy az iparos polgárok nagyrésze a városunkban működő különböző 20 filléres betéti társaságokban kisebb-nagyobb mértékben érdekelve vannak. Hogy az előnyére, vagy hátrányára van-e az iparos polgároknak, azt bírálni nem szándékozom, mert a szegény embernek a tőke gyűjtés még áldozat árán is javára válik s ezt annál is inkább mondhatom, mert a közelmúlt években ilyen intézménynek létrehozásán magam is közreműködtem.

Az iparosok érdeke azonban az ipartestület vezetőinek más irányt jelölt ki, amennyiben az országgyűlés az iparosok közjólétének előmozdítása céljából megalakította a gazdasági és iparszövetkezetről szóló 1898. XXIII-iki törvényt, melynek alapján a fővárosban megalakult egy évvel később az országos központi hitelszövetkezet. Az ipartestület az országos jellegű anyavizet részvényeiből két drb 1000—1000 koronás részvényt szerzett meg azon világos célzattal, hogy ennek alapján megfogja alakítani az ipartestületi hitelszövetkezetet.

Ezen intézmény az iparos közjóváhalom alapján 1899. évi október hóban megalakult s a kereskedelmi miniszter az intézmény céljainak előmozdítására 10,000 korona kamat nélküli kölcsönt és 800 koronát rendezésre volt szives adományozni.

Az iparos polgárok pedig 30,000 korona értékű üzletrészeket irtak alá. Ezen összeggel 1900. évi január 15-én az ipartestület helyiségében és a testület támogatása alatt megkezdtek szövetkezeti működésünket.

Az elmúlt egy évről számadásainkat a legközelebb tartandó ipartestület és hitelszövetkezeti közgyűléseken sáfárkodásunkról kötelességünkhöz híven elfogunk számolni, melyen megfogjuk üzletrészesünket és ipartestületünk minden egyes tagját győzni arról, hogy intézményünk az iparos polgárok jól felfogott érdekeit lelkiismeretes pontossággal képviselte, mert az elmúlt egy év alatt kétszáz ezer koronát bocsátottunk ki hal és fél kamatra az iparos érdekek szolgálatára, mely hitelt nagy részben oly iparosok is igénybe vettek, kik más pénzintézetben hitelt nem élveztek.

Hitelnyújtásunkkal előmozdítottunk számos kis és nagy vállalatokat, gépek és műszerek megszerzését elősegítettük, heti 2—3 koronás visszafizetésekkel többeket keresethez juttattunk, szóval a szövetkezeti eszme megvalósítását úgy hajtottuk végre, hogy az Országos központi hitelszövetkezet kiküldött ellenőre irásban és szóval teljes megelégedését nyilvánította.

Hogy azonban szövetkezetünk a jövőben az iparosok vállalati igényeit még fokozottabb mérvben teljesíthesse, kívánatos, hogy ipartes-

tületünk minden egyes tagja legalább egy darab ötvenkoronás részvényt birjon, a mely heti egy koronával 50 hét alatt szereshető meg.

Mély tiszteletem kifejezése mellett arra kérem iparos polgártársaimat, miszerint a más intézményeknél eddigi betéteiket megszüntetni és az újra belépéstől annyiban tartózkodni, hogy képességi erejük megfeszítése nélkül az ipartestületi hitelszövetkezethél legalább egy üzletrészt jegyezni sziveskedjenek.

Ezt az iparos polgárok érdeke minden körülmények között megköveteli, hogy ezen intézmény anyagi erőben gyarapodjon, mert csak így és ez által leszünk képesek az iparosok közkívánalmainak szolgálatot teljesíteni.

Ez az intézmény az iparosoké s így minden iparosnak érdekében kell hogy álljon, miszerint az megerősödjék, hogy képes legyen hitválatát teljesíteni.

Kérelmem megújítva, az iparos polgároknak az új évben boldogságot kívánva, maradok őszinte tisztelő hívők.

Nagyvárad, 1900. december 31.

Bertsey György.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Kedd:) d. u. »Kornevillei harangok.«
) este: »Mátyás diák, vagy a czinkotai nagy itcze.«

Szerda: »Nők barátja«

Csütörtök: »Mintaférfj.«

Péntek: »Baba.«

Szombat: »Baba.«

Vasárnap:) d. u.: »Bőregér.«
) este: »Igmándi kispap.«

Színházi képtelenségek.

Soha aktualisabb darabbal nem vehetett volna Somogyi búcsút az ő évtől, mint a tegnapi darabbal, mikor magán a színpadon látjuk a maga fonák helyzetében élénk tárva a színművészet titkait és eszünkbe jut az élet nagy színpada, a hol hasonlóan komédia és paródia minden.

Az egész nézőtér az a bizalmas szilveszteri hangulat uralkodott. Indult a nézőtérre átalakított színpadról és végig oszva a karzaton elrejtőzött szereplők felett, a földszinti nézőtér is kezdte magára öltetni a közlékeny lármás zsvajt, mely sans géno vegyült a színpadon szereplők játékába.

Általában véve sikerült este volt. Azzá tették Bognár J., Szilágyi D. és Orley Flóra. Pompásabb parvenü alakot a Bognárnál nem tudunk elképzelni. Szilágyi nyugodt és biztos arcjátéka már magában biztosítja a sikert. Orley Flóra elemében volt. Kedvesen mókázott, vidáman énekelt és jól játszott. A sok tapsnak és ezáltal a sikernek az ő szerepe volt az előidézője.

Füredi — eltekintve néma jelenetétől, mert az sikerült — a tuzás szélsőségeiben botorkált mindig. Hol maszkjával, hol mozdulataival.

Bérczy annak a tudatában lehetett, hogy ő most Nyáray helyett játszik. Nem volt elég karakterisztikus és tehetségével csak egyes részletekre vadászott, ott is azokkal az eszközökkel, melyekkel Nyáray oly nagy tőkélyt ért el és a melyben utólrhetetlen is.

Kisebb szerepeikben jók voltak Szarvasi S., Madas Pista és Erdei Berta.

A rendezés kifogástalan, bár a színpadi titkok leleplezésében kissé fukarkodtak. A nézőtér tekintve a Szilveszter estét, eléggé telet volt.

Ujévi előadások. Ma, az új esztendő első napján két előadás lesz. Délután Plauquett bájos operettje a *Kornevillei harangok* kerül előadásra elsőrangú szereposztással, fél helyárrakkal. Este egy nagyon kedves, régi időkből való népszínmű kerül előadásra: a *Mátyás diák, vagy a czinkotai nagy itcze*. Főszerepeit a darabnak Somogyiné, E. Kovács Mariska, Szchner Olga, Benkő Jolán, Könyves, Bognár, Szilágyi Dezső, Szarvasi, Madas, Deésy, Perényi, Bérczi és Füredi játsza. Nagyon érdekes lesz a gyönyörű újévi tabló, a mit Pintér Imre fog rendezni.

Változása műsorban. A hét műsorában némi változás történt. A mintaférfj bemutatóját szerdáról csütörtökre halasztották. Szerdán a *Nők barátja* című kettő vigjátékot, Dumas egyik legszebb remekét elevenítik föl főszerepeiben Balla Kálmánnal és P. Szép Olgával, míg a többi tényező szerepét E. Kovács Mariska, Szarvasi Sándor, Szchner Olga és Peterdy játsza. Szombaton Sas Ede nagy sikert aratott egyfelvonásos színműve a *Légyott előtt* kerül másodszer, a *Paraszt becsülettel*.

Baba és Hoffmann meséi. A színház operett személyzete nagy ambícióval készült a legközelebbi reprizekre, melyek iránt máris igen élénk az érdeklődés. Pénteken a *Babát*, Audran gyönyörű operettjét ujtják föl rendkívüli diszszel, fényes új jelmezekkel és diszletekkel, a jövő hét műsorába pedig Offenbach mester hattudala, a *Hoffmann meséi* című bábajos operett van kitűzve. A mindkét repriz szürenehozatalát szorgalmas, gondos próbák előzik meg.

Igazságszolgáltatás.

Szamárfuttatás — verekedéssel.

Együtt juhászoktak B. Diószegen Kapura János és Kovács János. Hivatásukhoz híven mindketten büszkék voltak a — szamarukra. Sokszor vitatkoztak a felett, hogy melyiküknek a samara tűzesebb vérű és gyorsabb lábú; miglen elhatározták, hogy versenyfutással fogják eldönteni a vitát. A szót tett követvén, mindketten megsarkantyuzták szamarait a futásnak erede a két nemes állat. A verseny azonban szomoruan végződött, mivelhogy Kovácsnak kitört a karja. Kapura azt állította, hogy a baj azért esett meg, mivel Kovács leesett, már hogy a samárról. A sérült collega ellenben Kapura ütései tudta be azt, hogy karja eltört; megjegyezvén, hogy a versenyt verekedéssel fejezték be.

Igy került az ügy a nagyvárad kir. törvényszék elé, mely bebizonyítottan találván sérült amaz állítását, hogy Kapura ütései következtében tört el a karja, vádlott Kapura Jánost 2 havi börtönrre ítélte, mit azonban ő megfellebbezett.

Szabad az iskolában verni. Abban a sokat vitatott kérdésben, hogy szabad-e a tanítónak tanítványát megverni? a magy. kir. Kuria véleményét mondott egy konkrét esetben. A néptanító 1899. december 19-én az iskolában egy pálczával megverte a kilencz éves R. Sarrolta növendéket, úgy, hogy ezáltal a leánykának 3—4 nap alatt gyógyuló testi sértést okozott. Az apa panasza folytán az első bíróság a tanítót felmentette, a másik bíróság 20 korona fő és 10 korona mellékbüntetésre ítélte. Vádlott semmiségi panasza folytán a m. kir. Kuria a másodbíróság ítéletét megsemmisítette, kimondván, hogy a tanító a tanítványt, kihívó, rakoncátlan magaviselete miatt illette testi fenytéssel és tekintve, hogy a tanító az iskolai rendet és figyelmet zavaró tanítványával szemben fegyelmi hatáskörrel bír és mert a vádlott, mint néptanító ezt a sértést a tanítására

és felügyeletére bízott iskolai növendéken az iskolában fegyelmi jogának gyakorlása közben ejtette, ezen cselekménye miatt vádlott nem büntethető (1900. december 5-én 10451. sz. a. hozott kuriai ítélet.)

HIVATALOS.

A megterhelt ingatlanok adója. A föld és házbirtok után járó általános jövedelmi pótdadónál számításba veendő kamatterhek bevallása. Általános jövedelmi pótdadó fejében fizetendő:

a) a földbirtokra a házbér alá eső házbirtokra a folyó évre kivetett állami egyenes adónak és földtehermentesítési járuléknak 30 százaléka;

b) a házostályadó alá eső házbirtokra a folyó évre kivetett állami egyenes adónak és földtehermentesítési járuléknak 40 százaléka;

c) végül az ideiglenes adómentesség kedvezményében részesített föld- és házbirtoknál 20 százaléka azon összeg után, mely az illető föld vagy ház birtokra állami adó és földtehermentesítési járulék címén a folyó évre kivetett volt, ha a föld vagy házbirtok tehermentes nem lett volna.

A kölcsönrel terhelt ház- és földbirtokosoknak az 1883 XLIV. t.-cz. 13. §-a által az a kedvezmény adatott, hogy

a) föld- és házbirtoknak általános jövedelmi pótdadójából levonandó az illető tulajdonost bekebelezés által is terhelő kölcsön után az adó évet megelőző év végéig tényleg le nem rovott tőkemaradék egy évi kamatainak 10 százaléka feltéve, hogy a tőkével kamatok is vannak bekebelezve;

b) hitelüzlettel foglalkozó pénzintézetől felvett és bizonyos évek alatt törlesztendő kölcsönök évi kamatainak változatlanul a törlesztési idő egész tartamára vétetik azon összeg, mely a kötvényben megállapított kamatláb szerint a kölcsönvett tőke után egy évre esik. ha a kölcsön törlesztése nem az év első napján, hanem évközben veszi kezdetét, a törlesztési idő első és utolsó évében az évi kamatnak csak aránylagos része vehető számításba az adóköteles jövedelem megállapításánál.

A telekkönyvileg bekebelezett közadók és kincstári bérhátralékok után járó kamatok nem képezik levonás tárgyát (1883.: XLVI. t.-cz. 16. §-a.)

Az a) alatti bekezdésben foglalt intézkedésből világosan kitűnik, hogy a levonás alapját képezi az az évi kamatösszeg, mely az adóévet megelőző év végén fennmaradt tőkemaradék után jár. Ha tehát valamely földbirtokos 1900. évi január hóban 100 000 frtot vett fel magánhitelhez és ebből ugyanazon évi december hó 15-ig 60 000 frtot visszafizetett, a levonás alapját az 1901. évre az 1900. évi december hó végén fennmaradt 40 000 frtnyi tőkemaradék évi kamatajának 10 százaléka fogja képezni.

Ez az eljárás azonban csupán az a) alatti bekezdésben említett közönséges kölcsönökre vonatkozik, mert ezektől a kölcsönöktől a jelzálog intézetektől felvett törlesztési kölcsönök a b) alatti bekezdésben világosan megkülönböztetnek.

Ugyanis hitelüzletekkel foglalkozó pénzintézetektől felvett kölcsönökre nézve az általános jövedelmi pótdadó kiszámításnál:

aa) a bizonyos évek alatt törlesztendő kölcsönök évi kamatainak változatlanul a törlesztési idő egész tartamára vétetik az az összeg, mely a kötvényben megállapított kamatláb szerint a kölcsönvett tőke után egy évre esik;

bb) a kölcsön után nem a megelőző, hanem a folyó évre járó kamatnak 10%-a veendő tekintetbe s így a levonás kedvezménye azokra a kölcsönökre is alkalmazandó, melyek az adóév folyamán keletkeztek. (1891. 41.187. P. M. P. 1891.: 13. P. K.)

Itt megjegyeztetik, hogy ezen az általános jövedelmi pótdadónál számításba veendő kamat alatt értendő az az összeg, mely az erdetileg kölcsönvett tőkeösszeg után a pénzintézet által kiadott kötvényben meghatározott kamatláb szerint kamat fejében fizetetik, ellenben az évi törlesztési összegből a tőketer-

tozás apasztására, valamint a kezelési költségekre fordított összeg az általános jövedelmi pótlódó megállapításánál a levonás alapját nem képezheti. (1893.: 28.058. P. M. R. 13. P. K.)

A vallomás az adóév január hó 1—13-ika közötti időben adandó be a községi előjárásánál (városi adóhivatalnál.)

E határidő lejártá után és jelesül február hó 15-ig érkező vallomások az 1897. évi márczius hó 23-án kelt és a »Pénzügyi Közlöny« 10. számában megjelent 21275. számú rendelet szerint már csak igazolási kérvény útján és abban az esetben fognak figyelembe vétetni, ha hitel érdemlőleg igazolják, hogy e késedelem elháríthatatlan akadály miatt történt; február hó 15-ike után benyújtott vallomások pedig figyelembe nem vétetnek.

A benyújtott vallomáson elismervény adatik, mely a vallomás kellő időben történt benyújtásának igazolásul szolgál.

Kivételt képeznek a b) alatti bekezdésben említett esetek, mert azok az adózók, kik a kölcsön kamatokra vonatkozó vallomások benyújtására kitűzött határidő letelte után valamely pénzintézetnél telekkönyvi bekebelezés mellett járadékkölcsönt vesznek fel, jogosítvák a felvett kölcsönnek telekkönyvi bekebelezését igazoló és a bekebelezés megtörténtét követő 30 nap alatt benyújtandó vallomás alapján, a a rájuk az ez adósság felvétele előtt kivezett általános pótlódó mérvének helyesbítését az illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál kérni.

Mindazon adózók, kik az államkincstár megkárosítására irányozott szándékból az általános jövedelmi pótlódóknak jogosulatlan apasztása céljából telekkönyvileg be nem kebelezett adósságot vallanak be, az 1883. évi XLIV. t. cz. 100. §-a értelmében büntetendő jövidéki kihágást követnek el.

Kelt Nagyváradon, 1900. december hó 17-én.
Városi adóhivatal.

REGÉNY-CSARNOK

A szeretet angyala.

Irta: Lázár Gyula.

26.

Magda önkénytelenül az asztalon heverő szivve tekintett. Boldizsár követte szemével az irányt s meglátta az előtte még ismeretlen emléket s kezébe vette.

— Talán bizony ama kérdéses sziv? — kérde kimért ridegséggel, s behatóan vizsgál-gatta a bepiszkolt tárgyat. Oh igen, ez az; Jézus szive, a tövisektől vérző sziv... Bizonyára Annuska kisasszonytól kapta emlékebe s kegyed, drága Magda kisasszony elcsalta tőle, mert úgy gondolta, hogy e szenvedő sziv látása jó utra téríti a megtévedett férfit. Hiu remény, romba dől a remény! Megengedik, hogy vissza vihessen e szivet valódi urának...

Feleletet nem kapott Boldizsár. Mint a villámsujtottak ültek egymás mellett anya és leánya. Az igazságnak ily tiszta fölfedése, a vádoló hang egy ismert, komoly férfi ajkairól, elszédítette őket... Izzasztó álomba képzeltek magukat, melyből nehéz és borzasztó az ébredés. Ugy gondolták, hogy az örök Bíró ítéllete hangzik felettük.

Mikor Boldizsár utolsó szavai elhangzottak, Magda egész öntudatlanul »igen«-t intett fejével, mire Pethő hadnagy magához vette az összerongyolt szivet s megzörrentve sarkantyuit, — ugyanazon fagyos, maró hangon, mint eddig beszélt, odaszólt a tehetetlenekhez: — Hölgyeim, végeztünk. Jó éjti s eltávozt.

Néhány pillanatig hallatszott még a sarkantyú sirása a félhomály folyosón, majd elhangzott az is, s nyomasztó csend borult a kastélyra.

Magda tért legelőbb magához. Homlokához kapva felugrott anyja mellől s az ajtó felé rohant folyton ezt kiabálva leirhatatlan dühvel: Megállj semmirevaló, még rem végeztünk... Ki jogosított fel, hogy egy Dabronczy Magdának e szemrehányást tedd... Hasztalan minden dühöngés. Boldizsár már jó távol

vágtatott. Dabronczynó csillapította felhevült leányát s ijesztő aggodalommal jelenté ki előtte, hogy kárba vész már ezentul minden erőlködés, minden terv, a játékot csufosan elvesztették, nemsokára róluk beszélnek a társaságokban, eddigi irigyeik tapsolni fognak a váratlan felsülés miatt, s nekik ezt tűrni kell... Nem, soha... kiáltott hévvel anya és leány, egyszerre — a világ sujtó ítéletét nem fogjuk meghallgatni... * * *

Málnafalvy Iván még mindig a kunyhó lakója. Ki tudja, meddig kell még ott maradnia. Annuska nővére virraszt ágyánál halvány, aggodalmas arccal s megtört fényű szemekkel.

Piczike szivéből mindennap kicsordul a vér, valahányszor testvére lelki életére gondol. Oh, ha így kellene Ivánnak a földi élettől megválnia! Önmagát vádolta a szeretet angyala legjobban a szenvedő fivér tévedésében: Keveset imádkoztam érte — mondá nem egyszer szemrehányólag önmagához — nem volt elég bátorságom a figyelmeztetésre, pedig kellett volna lenni!

Mig egyfelől a remény, hogy Iván megmenekül a haláltól, némi kis kedvet öntött szivébe, másfelől a folytonos önvád, tépelődés kiméretlenül kínozta. Csak tudott volna Iván már világosan is beszélni. Ugy leste ajkairól a szót, vajjon a tiszta elme beszél-e a betegből s vajjon megcsendül-e abban az igazi bánat? Hiába, Iván még mindig zavartan beszélt... A megázolt szivet kérte folyton, szive fölé akarta illeszteni... Átkozta Magdát, az ügyes csábítót... majd siró hangba csapott át keserű átkozódása s összetett kezekkel kért bocsánatot ágya mellett könyező hugától, mert a kedves emlékre nem vigyázott...

Boldizsár naponkint kilovagolt beteg barátjához s vigasztaló szavaival fel-felderítette a csüggedő leány szivét.

Minél többször találkozott Annuska Boldizsárral, annál erősebbé vált benne az a gondolat, hogy e férfi nélkül a bánat nyomása alatt összeroskodna. Boldizsár volt az első fiatal ember, kivel gyakran kellett érintkeznie, s kit éppen ezért igen könnyen kiismerhetett.

Ha meg akarod tudni, minő anyagból van gyurva embertársd szive, nézd cselekedeteit. Annuska Pethő hadnagyban az önfeláldozó, hőselkü barátot bámulta, ki tetteiért a jutalmat nem a világtól, hanem Istentől, lelkiismeretétől várja.

Ugy szeretne volna megtisztelni a nemes férfi szivet valamivel, de Pethő Boldizsár nem vágyott kitüntetés után; a minő jutalomra néha-néha gondolt, az még igen halvány fényben derengett előtte...

— Mint vélekedik Pethő ur — kérde egyik látogatás alkalmával Annuska a vele szemben ülő hadnagyot — felgyógyul-e fivérem? — Orvosa értesítése szerint nagy reményünk lehet a teljes felépüléshez, csak hogy természetesen idő kell hozzá.

— S ha Iván vissza lesz adva az életnek, hiszi ön, hogy lelkét vissza tudjuk vezetni Istenéhez?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Szerencsétlenül járt tábornok.

Berlin, decz. 31. (Saj. tud. táv.) Hochhammer tábornok ma délelőtt lebukott a villamos kocsiról s azonnal meghalt. A nővére nemrég az ottentachi vasuti katasztrófánál halt meg.

Toborzás a búr háborúra.

Nagyszeben, decz. 31. (Saj. tud. táv.) Az angol ügynökök az összes erdélyi megyékben katonákat toborzanak, kiket egyenesen Transzválba visznek. — Minden egyes katonának, a ki beáll, nyolczszáz forint foglalót adnak.

Ellopott kassza.

Székesfehérvár, decz. 31. (Saj. tud. távir.) A József főherceg lovassági lak-tanyából ellopták a Wertheimkasszát a melyben 10,000 korona volt. — A kaszárnya folyosóin mindenütt lámpa égett, a melyeket a betörők eloltottak s a kasszát kivívén a szobából, a mely zárva volt, elvitték. Hogy kik voltak a tettesek, még eddig nem sikerült megtudni.

A búrok erődfoglalása.

London, decz. 31. Kitchener lord azt táviratozza, hogy a helvétiai angol őrhelyet, a mely erős állásban volt machadodorp-lydenburgi vasut mellett, tegnap reggel elfoglalták a búrok. Angol részről 58 ember esett el vagy sebesült meg, 200 ember pedig fogságba került. Kitchener azt jelenti, hogy egy kis csapattal nyomában van az ellenségnek. Helvétia visszafoglalását belfasti segédcsoportok segítségével viszik keresztül. (M. T. I.)

Krüger utasítása.

Brüsszel, decz. 31. Boeschoten, a transzválai követség titkára Krüger elnök nevében megzáfolyja az angol lapoknak azt a híresztelést, hogy Botha Krügerrel azt az utasítást kapta, hogy a búroknak vagy le kell tenniük a fegyvert, vagy pedig teljesen egyedül kell folytatniok a harcot, mert ki van zárva minden remény, hogy segítséget kapjanak. (M. T. I.)

Egy liberális lap bukása.

Debreczen, decz. 31. (Saj. tud. táv.) A Debreczeni Ellenőr politikai napilap pártolás hiányában megszűnt.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 78.

Idénybérlet 76 sz.

Nagyváradon, kedden, 1901. jan. 1-én délután 3 órakor fél helyárral

Kornevillei harangok.

Operette.

Este 7 órakor, rendes helyárral

BOLDOG UJÉVET!

Némaképlet.

Mátyásdiák.

Népszinmű.

1-ső szakasz: »Templom napja«.

2-ik szakasz: »Mátyás király palotája«.

3-ik szakasz: »A czinkotai itcze«.

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlaszék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Színházi látcsövek a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szerdán, január 2-án:

Nők barátja.

Vigjáték.

NYILTTÉR.

Köszönet!

Az újév alkalmával kedves kötelességemnek teszek eleget, midőn hálás köszönetet mondok és boldog újévet kívánok a Főtisztelendő lelkésznek Papságnak, valamint minden kegyes pártfogómnak, kik üzletemet a lefolyt évben támogatásban részesítették s kérem a nagybecsű bizalmat a jövő évben is részemre fenn tartani.

Részemről főüdvözlésem leendő ezután is a már 37-ik év óta fennálló üzletem elismert jó hírnevét megővni s a nagybecsű megrendelésnek pontosan megfelelni.

Hódolatteljes tisztelettel

OBERBAUER A. utóda

egyházi felszerelési gyáros,

Budapest, IV. Váci-utca 15. sz.

József kir. herceg és Klotild kir. hercegné asszony, 6 csász. és kir. fens. udvari és a budapesti oltáregylet szállítója. **Folyó hó első felében fog a terjedelmes nagyszabású árjegyzékem szétküldetni, melyre mint tartalom és jutányosságára nézve a Főt. Lelkésznek Papság szives figyelmét ezuttal is felhívom.**

Minden egyes tisztelt vendégemnek, ismerőseimnek és jóbarátainknak ez uton kívánok

boldog új évet.

Nagyvárad, 1901. január 1.

RÓTH JÓZSEF,

a »ZÖLDFÁ« kávéház bérloje.

Igen tisztelt vendégeimnek,
jóakarómnak és ismerősöme-
nek ez uton kívánok

boldog új évet!

KLEIN MIKSA,

a »Fekete Sas« kávéház tulajdonosa.

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsdé jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, decz. 31.

Oszták hitel	672.25
Magyar hitel	679.50
Allamvasut	670.50
Rimamurányi	484.—
Magyar jelzálog	433.50
Salgótarján	—
Wagon-kölcsön	—

Hatalártek

Budapest, decz. 31.

Buza októberre	7.68
Buza áprilisra	7.46
Tengeri	4.91
Rozs ápr.	7.27
Zab ápr.	5.86
Káposzta, repce, sug.	—

Hivatalos ártólyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. decz. 31-én.

Magyar aranyjárdék 4%	98.—
Magyar koronajárdék	92.95
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	100.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földterhermentesítő kötvény 4%	92.25
Italmerési jog megváltási kötvény	99.25
Horváth-szlovénföldterhermentesítő kötvény	93.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	166.50
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	140.50
Oszták járadék papírban	98.50
Oszták járadék ezüstben	98.—
Oszták járadék aranyban	98.—

Oszták korona járadék	98.75
Oszták államsorsjegyek	186.25
Oszták magyar bank részvény	16.95
Magyar hitelbankrészvény	678.50
Oszták hitelintézet részvény	678.50
Párisi vista	95.75
20 frankos arany (Napoleon's or)	19.12
Németbirodalmi márka	117.60
London vista	240.15
20 márkás arany	28.52

A szerkesztési irodája:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Eladó szálfák.

A nagyváradi káptalan h.-k.-ujlaki erdejében az ez évi vágás fatömegét megvettük és ebben mintegy

400 szál mufa van,

a mely különböző méretű és különböző czélokra alkalmas u. m.:

szőlő karóknak, kutágasoknak, itatóvájuknak, donga és egyéb

iparműfák.

Ennek szálankénti eladását elhatároztuk s foganatosítását

1901. évi január 9-edikén

a helyszínen megkezdjük és folytatólag

minden hét szerdáján

folytatjuk. Értekezhetni lehet Várad-Ujvároson

Milibák József,

Várad-Olasziban

Karger Sándornál.

Ez utóbbi helyen telefon összeköttetés van.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi október 1-től.

Nagyvárad—Dévaványa—Gyoma.				Gyoma—Dévaványa—Nagyvárad.				Vésztő—Kötegyán—Hollód.				Hollód—Kötegyán—Vésztő.			
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.	
Nagyvárad	5 50	2 —	ind.	3 40	2 30	Vésztő	4 45	5 27	Hollód	—	—	ind.	4 35	05	
Ósi	6 09	2 14	>	4 07	2 54	Okány	5 07	5 49	Mocsár-Gyanta	>	>	>	4 46	17	
Uj-Palota	6 24	2 29	>	4 37	3 26	Gyanta	5 23	6 07	Rippa	>	>	>	5 02	13	
Gyires	6 41	2 42	>	4 54	3 43	Sarkad-Keresztur	5 36	6 18	Tenke	>	>	>	5 24	17	
Körösszeg	7 02	3 01	>	5 13	4 06	Méhkerék	5 52	6 36	Fekete-Tót	>	>	>	5 44	1 39	
Szakál	7 39	3 31	>	5 40	4 38	Kötegyán	6 —	6 45	Fekete-Bátor	>	>	>	6 06	2 07	
Nagy-Tóti	7 55	3 47	>	6 12	5 22	Kötegyán	6 16	6 57	Árpád	>	>	>	6 16	2 18	
Komád	8 25	3 59	>	6 38	5 52	Pósa	6 29	7 12	Erdő-Gyarak	>	>	>	6 25	2 28	
Iráz	8 42	4 16	>	6 52	6 07	Ilve	6 48	7 24	Csegöd	>	>	>	6 34	2 38	
Kót	9 19	4 39	>	7 10	6 38	Csegöd	7 02	7 39	Pósa	>	>	>	6 57	2 58	
Vésztői	9 44	5 10	>	7 22	6 50	Erdő-Gyarak	7 12	7 49	Kötegyán	>	>	>	7 07	3 09	
Szeghalom	10 09	5 35	>	7 48	7 23	Árpád	7 21	7 59	Kötegyán	>	>	>	7 19	3 23	
Körös-Ladány	11 —	6 12	>	8 11	7 47	Fekete-Bátor	7 39	8 20	Kötegyán	>	>	>	8 06	3 42	
Kéthalom	11 18	6 30	>	8 33	8 12	Fekete-Tót	7 52	8 35	Méhkerék	>	>	>	8 15	3 52	
Déva-Ványa	12 08	6 55	>	8 47	8 27	Tenke	8 15	9 03	Sarkad-Keresztur	>	>	>	8 33	4 12	
Ózed	12 21	7 15	>	8 57	8 46	Rippa	8 39	9 32	Gyanta	>	>	>	8 43	4 28	
Gyoma	12 45	7 39	érk.	9 20	9 05	Mocsár-Gyanta	8 51	9 45	Okány	>	>	>	9 02	4 44	
						Hollód	9 01	9 57	Vésztő	>	>	>	9 20	5 04	
Székelyhid—Margita—Sz.-Somlyó.				Sz.-Somlyó—Margita—Székelyhid.				Szeghalom—Füzes-Gyarmat.				Füzes-Gyarmat—Szeghalom.			
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.	
Székelyhid	9 22	6 30	ind.	3 20	2 —	Szeghalom	10 20	5 50	P.-Ladány	—	—	ind.	6 50	2 04	
A.-Keresztur	10 06	7 12	>	3 45	2 27	Füzes-Gyarmat	10 45	6 17	Szerep	>	>	>	7 40	2 48	
V.-Ábrány	10 20	7 25	>	4 02	2 45	B.-N.-Bajom	11 43	7 15	B.-Udvari	>	>	>	7 54	3 01	
Monos-Petri	10 31	7 35	>	4 37	3 22	B.-Udvari	11 58	7 30	B.-N.-Bajom	>	>	>	8 17	3 28	
Margita	10 51	7 54	>	4 50	3 36	Szerep	12 09	7 41	Füzes-Gyarmat	>	>	>	9 09	4 07	
Felső-Ábrány	11 07	8 09	>	5 05	3 52	P.-Ladány	1 —	8 32	Szeghalom	>	>	>	9 30	4 28	
Száldobágy	11 17	8 16	>	5 25	4 14										
Bályok	11 47	8 46	>	5 46	4 38										
Székelyhid	12 12	9 10	>	5 56	4 49										
Székelyhid	12 42	9 38	>	6 06	5 —										
Ipp	12 42	9 38	>	6 19	5 14										
Sz.-Nagyfalu	1 —	1 04	érk.	6 58	5 55										
Szilágy-Somlyó	1 28	10 20	érk.												

A vonatok közlekedési ideje közep európai idő szerint van kitüntetve.
A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelzi.
A ↑-tel jelzettek feltételes megálló helyek.

A „TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken . . . . . 6 »

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkeszi hivatalok számára egyházhathóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papíron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők
a Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok. 3 korona.

Szent Halmok. 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda részvénytársaság

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok,

körlevelek, falragaszok, hirdetések,

részvények, árjegyzékek, **jegyzőkönyvek,**

pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, **éltapok,**

meghívók, színlapok, egyházi és mindennemű hivatalos nyomtatványok,

névjegyek, tánczrendek, palaczkfeliratok, sorsjegyek,

gyászjelentések, levélpapírok és borítékok,

valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkeszi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvaokról.

2. Megtértek jegyzéke.

3. Hitehagyottak jegyzéke.

4. Elvált házasságok jegyzéke.

5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.

6. Vegyes házasságok jegyzéke.

7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.

8. Kimutatás a plebánia állapotáról.

9. Kereszteltek } anyakönyve, diósgyőri

10. Egybekeltek } papíron.

11. Meholtak }

12. Bevételi } számadás-ívek.

13. Kiadási }

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek } anyakönyvi kivonata.

16. Egybekeltek }

17. Meholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek } anyakönyvi másolata.

22. Egybekeltek }

23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.